HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שחטה ואת בת בתה ואח"כ שחט את בתה סופג את הארבעים סומכוס אומר משום רבי מאיר סופג שמונים אמר רבא דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' יוחנן בן נורי הכא אלא משום א] שמות מוחלקין דמיקריא חמותו ומיקריא אם חמותו ומיקריא אם חמיו אבל גבי אותו ואת בנו דכולהו אותו ואת בנו מיקריין ב] דאין שמות מוחלקין לא אמר רב נחמן בר יצחק דלמא עד כאן לא קאמר סומכוס אלא גבי אותו ואת בנו דגופין מוחלקין אבל הכא דאין גופין מוחלקין אימא כר' אבהו א"ר יוחנן ס"ל דא"ר אבהו א"ר יוחנן 1שארה הנה זמה היא הכתוב עשאן לכולן זמה אחת: **מתני'** אמר רבי עקיבא שאלתי את רבן גמליאל ואת ר' יהושע באיטלים של עימאום שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של רבן גמליאל הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו מהו חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת ג] אמרו לו לא שמענו אבל שמענו הבא על ה' ד] נשיו נדות בהעלם אחת שהוא חייב על כל אחת ואחת ה] (ורואה אני) שהדברים ק"ו: **גמ'** היכי דמי אילימא כדקתני מאי תיבעי ליה הרי שמות מוחלקין הרי גופין מוחלקין אלא הכי קתני הבא על ו] אחות אביו שהיא אחות אמו ז] חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת ח] מהו מי אמרינן הרי שמות מוחלקין או דלמא הרי אין גופין מוחלקין אמרו לו לא שמענו אבל שמענו הבא על ה' נשיו נדות בבת אחת ט] שהוא שם אחד שחייב על כל אחת ואחת משום נדה וראינו שהדברים ק"ו ומה הבא על ה' נשיו נדות בבת אחת י] שהיא שם אחת חייב על כל אחת ואחת אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו שהן ג' שמות אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת איכא למיפרך מה לה' נדות שכן גופין מוחלקין יא] אלא אמר קרא 2ערות אחותו גלה לחייב על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו אמר רב אדא בר אהבה משכחת לה ברשיעא בר רשיעא שבא יב] על אמו והוליד ב' בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא בנו על אחות אמו שהיא אחותו שהיא אחות אביו דהוה ליה רשיעא בר רשיעא יג] ת"ר בא עליה וחזר ובא עליה חייב על כל אחת ואחת יד] דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אינו חייב אלא אחת ומודים חכמים לר' אליעזר בבא על ה' נשיו נדות בבת אחת שהוא חייב על כל אחת ואחת הואיל והוא גרם להן אמר טו] רבא לרב נחמן מי אמרינן הואיל והוא גרם להן והתניא הוא בהעלם אחת טז] והיא בה' העלמות הוא אינו חייב אלא אחת יז] והיא חייבת על כל אחת ואחת אלא אימא הואיל וגופין מוחלקין איבעיא להו קצר וקצר מה לי אמר רבי אליעזר טעמא דר' אליעזר התם משום יח] דהוא דעבד תרתין ואמטול להכי אמר חייב על כל אחת ואחת וה"נ דעבד תרתין או דלמא טעמיה דרבי אליעזר התם משום דאי אפשר לו לערבן לביאות זו בזו אמטול להכי א"ר אליעזר חייב על כל אחת ואחת אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת בהעלם אחת כיון דאפשר לו לערב שתי גרוגרות בבת אחת אינו חייב אלא אחת מאי אמר רבה יט] טעמא דר"א התם משום דעבד תרתי ה"נ הא עבד תרתי ורב יוסף אמר טעמא דר' אליעזר התם כ] דאי אפשר לו לערבן אבל אפשר לו לערבן אינו חייב אלא אחת איתיביה אביי לרבה ר' אליעזר מחייב על ולדי מלאכות במקום אבות כא] מלאכות הא אב ואב בבת אחת פטור ואי אמרת טעמא דרבי אליעזר משום דקעבד תרתי אמאי פטור אמר מר בריה דרבנן אנא ורב נחומי בר זכריה תרגימנא הכא במאי עסקינן בדלית כב] המודלית על גבי תאינה וקצצן בבת אחת משום הכי מחייב רבי אליעזר הואיל ושמות מוחלקין וגופין מוחלקין דכוותה קצר וקצר היכי משכחת לה דמיפטר כגון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת אבל קצר כגרוגרת וחזר וקצר כגרוגרת חייב: **מתני'** ועוד שאל רבי עקיבא אבר כג] המדולדלת בבהמה מהו אמרו לו לא שמענו אבל שמענו אבר המדולדלת באדם שהוא טהור וכך היו

מוכי

שחטה ואת בת בתה. לא עבד איסורא: **ואחר כך שחט את בתה.** של ראשונה עכשיו נמצא ששחט כד] ב' איסורים ראשונה אותו ואת בנו כה] שלישית ושניה בנו ואותו דבנו שניה ואותו שלישית והילכך סופג פ' לסומכוס אף על גב דשם אחד הן: **דגופין מוחלקין.** שמחמת ראשונה ושניה באו אלו שני איסורים על השלישית כו] אבל הכא אין גופין מוחלקין: **דלמא כדר' אבהו.** אבל הכא אע"ג דעל ידי בתה ובת בתה ובת בנה נאסרה הזקנה עליו ג' איסורים ואין גופין מוחלקין בה: **זמה אחת.** דאינו חייב על אשה ובתה ובת בתה ובת בנה בביאה אחת כמתני' אלא אחת והיינו חמותו ואם חמותו ואם חמיו: **מתני' באיטליז.** שוק: **עמאום.** שם העיר: **הבא על אחותו כו'.** מפרש בגמ': **גמ' הרי שמות מוחלקין.** שג' לאוין מוחלקין בהו: כז] **שהיא אחות אביו.** כדמפרש לקמי' ברשיעא בר רשיעא: **שמות.** לאוין: **שם א'.** לנדה לא תקרב: **ערות אחותו גלה.** מפרש בפ"ק (לעיל ג:) דאייתר ליה להא דרשא: **בא עליה.** על אחת מכל העריות וחזר ובא עליה בהעלם אחת: **בבא על ה' נשים נדות.** בהעלם אחת: **הואיל והוא גרם להן.** להביא כל אחת חטאת דהיינו ה' חטאות הלכך הוא נמי מייתי ה' חטאות אבל ה' ביאות בערוה אחת בהעלם א' היא נמי לא מתיא אלא חד וכן הוא: **הוא בהעלם אחת.** בין [בא] ה' ביאות בה' עריות בין ה' ביאות על כל אחת: **והן** כח] **ה' העלמות.** שנודע לכל אחת בין כל ביאה וביאה מביאותיו הוא אינו חייב אלא אחת על כל אחת (א) והיא על כל אחת ואחת חייבת ה' דהיינו על כל ביאה וביאה. אלמא אף על גב דהוא גרם לכל אחת להביא ה' חטאות לא בעי הוא למייתי על כל חדא אלא אחת: ואית ספרים דכתיב בהו **הוא בהעלם אחת והיא בה' העלמות.** ובערוה אחת מיירי לשון נקייה הוא ויש"ר כח"ו: **קצר.** כגרוגרת בשבת וזה כט] השיעור חזר וקצר בהעלם א' מה לי אמר רבי אליעזר: **שתי ביאות א"א לערב.** הילכך חשיבי [אבל] קצירת שתי גרוגרות אפשר לערב ולקצור בבת אחת: **ר' אליעזר מחייב על ולדי מלאכות במקום אבות מלאכות.** שאם עשה אב ותולדה בהעלם אחת חייב שתים הא אב ואב כגון קצר וקצר דזו וזו אב מלאכה פטור מן אחת: **הכא במאי עסקינן.** הא דקתני רבי אליעזר כו' דדייקינן מינה הא אב ואב פטור: **בדלית.** טרייל"א של גפן ל] היא: **המודלית על גבי תאנה.** ותאנים (ב) בתאנה ואין ענבים בגפן והיה צריך לבצור הגפן להסקה וקצץ בבת אחת פרי התאנה וזמורת הגפן דחייב שתים חדא אפרי דתאנה דהיינו קוצר וחדא אזמורה דתולדה דקוצר דקיימא לן (שבת דף עג:) זומר וצריך לעצים תולדה דקוצר היא משום הכי חייב שתים אף על גב דבבת אחת לא] הואיל ושמות מוחלקין זה אב וזו תולדה וגופין מוחלקין דשני אילנות הן: **דכוותה גבי קצר וקצר.** דדייקינן הא אב ואב פטור כגון שקצר שתי גרוגרות בבת אחת דהשתא לאו תרתין הוא דעבד ובבת אחת עשאן לב] גופין ושמות מוחלקין נמי ליכא אבל קצר וחזר וקצר דתרתין מלאכות עבד בהעלם אחת מחייב ר' אליעזר: **מתני' אבר המדולדלת בבהמה.** תלוש רובה ומעורה במקצת: **מהו.** שיטמא משום אבר מן החי כאילו נתלש לגמרי דקיימא לן בהעור והרוטב (חולין קכח:) דאבר מן החי מטמא כנבלה: (ג) **אבר.** הנתלש מן האדם לגמרי מטמא כמת בפרק העור והרוטב (שם קכט.) והמדולדלת שדבוק קצת טהור:

הרי שמות מוחלקים. ואף על גב דלעיל גבי עריות צריך קרא אשה לחייב על כל אשה ואשה אף על גב דגופין מוחלקין מ"מ הוה פשיטא ליה לרבי עקיבא דגופין מוחלקין חייב על כל אחת ואחת: **ערות** אחותו גלה. הקשה רבינו ברוך אמאי לא מייתי כרת דכתיב באחותו דמצרכי רבנן להכי ומייתי לדרבי יצחק ויש לומר דמייתי הא דפשוט יותר וכהאי גוונא אשכחנא בסנהדרין (דף לד:) ובמגילה (דף כ.) :

המוחק

תוספות עד כאן לא קאמר סומכוס אלא באותו ואת בנו דגופין מוחלקין. ולענין אחות אשה נמי אם היה נשוי ב' נשים ובא על השלישית שהיא אחות שתיהן זו מגל אם וזו מגל אב סומכוס מחייב [על] שתיהן: **איכא** למיפרך מה לה' נשיו כו'. ר"ג ור' יהושע דעבדי הק"ו ס"ל דלא תליא מילתא אלא בשמות: **לחייב** על אחותו כו'. אין להקשות מנ"ל לאוקמא בכה"ג דשלשתן שם אחוה אחת אימא דמיירי במחולקין לגמרי כגון בת בתו וכלתו דהא קרא באחוה מיירי אך קשה איסור כולל ומוסיף מנא ליה דהכא איסור בת אחת היא: **שהלכו** ליקח בהמה למשתה כו'. להודיע שבחן שאע"פ שהיו טרודין היו עוסקין בדברי תורה: **אדם** אבר המדולדל בו טהור. בפרק העור והרוטב יליף בהמה מטרלים ותימה אדם מנ"ל דטהור:

מסורת הש"ס

א) חולין פב., ב) מכות יד., ג) ס"א בהעלם אחת מהו, ד) [צ"ל ורואין אנו כ"א במשנה שבמשניות], ה) נ"א אחותו שהיא רש"ק, ו) [צ"ל דרבנא], ז) [במשנה שבמשניות איתא שאלן וכ"א ברמב"ם], ח) [וע"ע תוס' שבת קכח. ד"ה ונתן],

תורה אור השלם

1. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא: ויקרא יח יז
2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא: ויקרא כ יז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוא בהעלם וכו' על כל אחת והן כל כצ"ל ותיבת על נמחק: **(ב)** ד"ה המודלית וכו' ותאנים יש בתאנה: **(ג)** ד"ה מהו וכו' כנבילה הס"ד ואח"כ מ"ה אבר המדולדלת באדם אבר הנתלש:

מוסף רש"י

שחטה ואת בת בתה. אין כאן עדיין איסור, **ואחר כך שחט את בתה.** ויש בשחיטה זו שני איסורין, אותו ואת בנו משום אמה, ובנו ואותו משום בתה של זו שכבר נשחטה, **סופג את הארבעים.** דחד לאו הוא וחדא התראה וחד מעשה (חולין פב.). **באיטליס.** במקום שמוכרין הבשר במקולין (מכות יד. ושם באיטליז).

שיטה מקובצת

א] משום דשמות מוחלקין דמיתקריא חמותו ומיתקריא אם חמותו ומיתקריא אם חמיו: **ב]** מיקריין ואין שמות אות ד' נמחק: **ג]** ואחת אמרו לי לא: **ד]** נשיו ס"א נשים: **ה]** ואחת ורואין אנו שהדברים: **ו]** על אחותו שהיא אחות: **ז]** אמו מהו חייב: **ח]** תיבת מהו נמחק: **ט]** תיבות שהוא שם א' נמחק: **י]** אחת שהן שם תיבת שהיא נמחק: **יא]** אלא אמר קרא ערות אחותו גלה. גליון תימה למה לי קרא הא תנן יש בא ביאה אחת וחייב עליה שש חטאות ולא מצריך קרא אלא מחייב אכולהו באיסור כולל ובאיסור מוסיף וכ"ש היכא דהוי ליה איסור בת אחת כדאמר בפ' ארבעה אחין איסור כולל ואיסור מוסיף אית ליה איסור בת אחת מבעיא וי"ל דשאני הכא דהכל איסור אחוה הילכך בעיא קרא. הרא"ש ז"ל: **יב]** שבא אביו על: **יג]** ת"ר בא עליה וחזר ובא עליה. גליון לאו דוקא בא דר' אליעזר מחייב על כל כח וכח אלא לרבותא דחכמים נקט בא. הרא"ש ז"ל: **יד]** ואחת. ובסוף פ' ד' אחין אמר דחייב על כל ביאה וביאה ושם פרש"י שפיר. תוס': **טו]** אמר ליה רבא: **טז]** אחת. ס"א והן בחמשה: **יז]** אחת ס"א והן חייבות על: **יח]** משום דהא עבד תרתין כו' חייב על כל אחת ואחת דעבד וה"נ כיון דקצר כגרוגרת וחזר וקצר בהעלם אחד: **יט]** רבה הוא ניהו טעמא: **כ]** התם משום דאי: **כא]** במקום אבות. גליון דאם עשה אב ותולדה מחייב תרתי וס"ד השתא שעשה האב והתולדה זה אחר זה מש"ה דייק דאי איתא דבאב ואב מחייב תרתי לשמעינן [הא] וכ"ש באב ותולדה א). מהר"י ז"ל אבות מדנקט אב ותולדה ולא נקט אב ואב ש"מ דלא מחייב באב ואב: **כב]** בדלית המודלה על אות י' ת' נמחק: **כג]** אבר המדולדל בבהמה: **כד]** תיבות ב' איסורים ל"ש: **כה]** השלישית ובנו שניה אותו שלישית תיבות ושניה בנו ואותו ל"ש ואות ד' נמחק: **כו]** על תיבות אבל הכא אין גופין מוחלקין דילמא כר' אבהו נרשם מלמעלה על כל תיבה קו להורות שלפי דעתו צריך למחקו: **כז]** ד"ה שהיא כו' צריך להיות אחר ד"ה שם א': **כח]** והן בחמשה העלמות: **כט]** וזה הוא השיעור: **ל]** תיבת היא נמחק: **לא]** אחת היא הואיל: **לב]** אחת עשאן וגופין ושמות:

א) נראה דצ"ל וכ"ש באב ותולדה אלא מדנקט אב וכו' מחייב באב ואב. מהר"י ז"ל.

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל' יב:
מג ב מיי' פ"ד מהל' שגגות הלכה ד:
מד ג מיי' שם הל' ה:
מה ד מיי' פ"ה מהל' שגגות הל' ג:
מו ה מיי' פ"ד שם הלכה ה:
מז ו מיי' שם פ"ה הל' א:
מח ז מיי' שם הל' ב:
מט ח מיי' שם פ"ז הלכה י:
נ ט מיי' פ"ב מהל' אבות הטומאה הל' ה:
נא י מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הל' ו:

לעזי רש"י

טרייל"א. גפן-דליות.

רבינו גרשום

כדאמר בפ' אור ארבעה עשר ובהנהו חייב כרת כשאכלן ונכנס למקדש (א)אבל באוכלין טמאין בטומאה דרבנן לא הוי חייב כרת אלא לאו בעלמא: נכנס למקדש ושהה. האי ושהה לא ידעינן אי שהה במקדש קאמר או שהה באכילתן: ר' אלעזר אמר אם הפסיק בה באותו רביעית שלא שתאן ביחד או אם נתן לתוכו מים כל שהוא ושתאו ונכנס פטור: למה לי שהייה דקתני. [נכנס למקדש ושהה] דמשמע דאנכנס למקדש קאי ושהה ושם אינו צריך שהייה כלום אלא מכיון שנכנס הרי הוא חייב דאפי' התם במסכת שבועות דקא בעי שהייה שיעור השתחויה הני מילי שניטמא בפנים בהיכל. אבל בשניטמא בחוץ לאלתר כשנכנס חייב: אמר רב יהודה. האי ושהה דקתני באכילתו קתני: א"כ מה ת"ל יין. והלא משכר נפקא לומר לך יין מגיתו ויין כל שהוא מוזהרין עליו לאו בעלמא ולא מיתה: ועל שאר משכרין באזהרה. ויין נמי כדי שכרותו חייב עליו מיתה: גמרינן שכר שכר מנזיר דכתיב מיין ושכר יזיר מאי ושכר דנזיר ביין מיירי ולא בשאר משכרין: כמאן. כר' יהודה דהא איהו אמר ועל שאר משכרין באזהרה: טובינא דחכימי. מוטב שבחכמים והל' כמותו: אתא לקמי' דרב אשי. כדי להתיר לו נדרו ובי"ט היה: א"ל זיל האידנא ותא למחר. שלאחר אכילה בא לפניו: דרב לא מוקים אמורא עליו. לדרוש ולהורות בי"ט בצורך הלכתא די"ט שני משום שכרות שלא יטעה ומשום שכרות נמי לא רצה להתיר לו עד למחר: א"ל רב אחא והאמר רב הלכה כר' אלעזר שאם נתן לתוכו מים כל שהן פטור דאינו משכר: הא ברביעית. (בטעות) בשאינו שותה אלא רביעית ונותן בו מים כל שהוא אינו משכר הא אם יהא יותר מרביעית אע"פ שנתן בו מים כל שהוא אינו מפיג טעמו ומשכר ואני שתיתי יין יותר מרביעית: ולהבדיל דכתיב בתר יין ושכר אל תשת לימד דשתויי יין אל יורה: בין הקדש ובין החול. דהיינו דמים וערכין וחרמים והקדשות להורות באיזה ענין שאמר שיהיה קדש שאם אמרו בענין אחר חול: ולהורות זו הוראה. של איסור והיתר: את כל החקים אלו המדרש. שאם דורש בהגדה בפירוש מקראות לא יפרש ולא יורה בהן אם הוא שתויי: אשר דבר זו הלכה. [משנה] שאפילו במשנה שסתומה אל יעסוק בם בשביל להורות: ביד משה זה התלמוד ששם לא יעסוק כל עיקר שהתלמוד מפרש הכל: יכול אפי' משנה. לא יעסוק בה אפי' שלא יתכוין להורות: ת"ל ולהורות. לא אמר אלא בשונה בה ע"מ להורות: ור' יוסי אמר יכול אפי' תלמוד לא ישנה אפי' שלא יתכוין להורות: ת"ל ולהורות. אינו אסור אלא ע"מ להורות: יצא שרץ. ששתויי יין יכול להורות בו שהוא טמא. וכן צפרדע יכול להורות שהוא טהור הנוגע בו: נימא ר' יוסי בר' יהודה היא. דשרי אפילו תלמוד ולא רבנן: אפי' תימא רבנן. היינו טעמא דמורין בהן דזיל קרי בי רב הוא דשרץ טמא הוא ולא צפרדע: הלכה כר' יוסי בר' יהודה. דבתלמוד מותרין לעסוק שתויי יין: והא רב לא מוקים אמורא מי"ט לחבריה לפרש כלל בתלמוד משום שכרות: שאני רב דאורויי מורי. שהוא היה רגיל להורות לצבור ואם יפרש האמורא לפניו כלום בתלמוד אי אפשר שלא היה מורה: ונוקים ולא נורי. כלומר יעמיד אמורא וישמור עצמו שלא יורה. דבר זה לא יתכן דכל היכא דיתיב רב מתקבצין לפניו אנשים הרבה ושואלין אותו באיסור והיתר ולא סגי ליה בלא הורה: ארבע חטאות. אחד משום טמא שאכל קדש ואחד משום חלב ואחד משום נותר ואחד משום יוה"כ ואשם אחד משום זר שנהנה מן הקדש: ר' מאיר אומר אם היתה שבת. כשאוכל והוציאו בפיו חייב חטאת משום שבת ואע"ג דאמרינן המוציא בפיו לאחר ידו ובמרפקו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין הני מילי כי הוציא שאר חפציו בפיו. אבל אוכל כדרכו והוציאו בפיו חייב אמרו לו אינו מן השם דאינו משום שם אכילה אמר דחייב דהוצאה לאו אכילה הוא: (ב)נהי דאיסור חל על איסור. גרידא לית ליה כגון היכא דאמר שבועה שלא אוכל חלב ואכל דאינו חייב אלא משום חלב ולא משום שבועה ואין איסור חל על איסור. וכן נזיר שאמר שבועה שלא אוכל ענבים ואכל אבל במקום איסור מוסיף היכא דנתוספו אחרים על איסורו או באיסור כולל היכא דכולל דברים המותרים עם דברים האסורין כגון נזיר שאמר שלא אוכל תאנים וענבים ואכל תאנים וענבים מיגו דחלה (על) איסור שבועה אתאנים חלה נמי אענבים. והכי נמי כל היכא דאיכא איסור מוסיף או איסור כולל אית ליה איסור חל על איסור. והכא נמי טהור מעיקרא לא

א) נראה דצ"ל אבל אכל אוכלין טמאין דאינו אלא טומאה דרבנן לא הוי חייב כרת אלא איסורא בעלמא. ב) עד כאן שייך לדף יג ע"ב